

Vergaderjaar 2015–2016

28 684

Naar een veiliger samenleving

Nr. 454

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 oktober 2015

Het kabinet accepteert geen agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak; ook zorgverleners zijn werknemers met een publieke taak. Belangrijk is dat een dader een passende en duidelijke reactie krijgt op zijn grensoverschrijdend gedrag. Één van de mogelijke reacties op agressie is een juridische aanpak: het doen van aangifte en het verhalen van schade.

In het actieplan Veilig Werken in de Zorg 2012–2015 (Vwiz) (Kamerstuk 29 282, nr. 150) hebben werkgevers en werknemers in de zorg zich onder andere tot doel gesteld om de aanpak van de veroorzaker van agressie in de zorg te verbeteren. Het doen van aangifte na agressie en geweld is voor veel zorginstellingen een relatief onbekend terrein. Ook de mogelijkheid om op andere wijze dan via het strafrecht de veroorzaker aan te pakken wordt onvoldoende gekend. Organisaties maken nog te weinig gebruik van civiele, bestuurlijke of interne sanctiemogelijkheden.

Om die reden is een verkennend onderzoek naar dit thema onderdeel van het actieplan Vwiz gestart. De rapportage over deze verkenning (het Rapport Veilig werken in de zorg, verslag van een Avontuur) bied ik u hierbij, mede namens de Minister van Veiligheid en Justitie, aan¹.

In 2016 stel ik (mede naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek) € 3 miljoen extra beschikbaar voor de bestrijding van agressie in de zorg.

Het avontuur

27 zorginstellingen hebben zich vorig jaar aangemeld bij de onderzoekers om het thema «juridische aanpak van veroorzakers van agressie» te verkennen. De meeste deelnemers hadden hier weinig tot geen ervaring

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

mee, daarom noemde men het onderzoek «het Avontuur». Ik waardeer zeer dat de deelnemende instellingen deze uitdaging zijn aangegaan. De instellingen werden door onderzoekers niet alleen bevraagd, maar ook begeleid bij het afhandelen van incidenten en het doen van aangifte. De onderzoekers hebben proactief contact tot stand gebracht tussen politie, OM en deelnemende zorginstellingen. De ervaringen, knelpunten en geleerde lessen van het Avontuur zijn verzameld in het bijgevoegde rapport. Graag deel ik de meest opvallende bevindingen met de Tweede Kamer. Omdat de deelnemers zich vrijwillig gemeld hebben en zij naar eigen inzicht een selectie van de incidenten hebben gemaakt, zijn de bevindingen niet representatief voor de hele zorgsector. Toch bevat de rapportage waardevolle lessen voor iedere zorginstelling.

Bevindingen

Aan elke deelnemer was gevraagd om een, naar eigen oordeel, ernstig incident uit het recente verleden in te brengen en te evalueren. Bij ongeveer de helft van de onderzochte gevallen heeft er geen reactie richting de veroorzaker plaatsgevonden. De redenen verschilden per geval, maar een belangrijk knelpunt bleek te zijn de onduidelijkheid binnen de instelling over de verantwoordelijkheid voor de afhandeling van incidenten.

In ongeveer de helft van de gevallen is contact opgenomen met de politie. In het merendeel van de gevallen leidde dit tot aangifte. De slachtoffers zijn in het algemeen tevreden met de aanpak door de politie. Gebleken is dat die tevredenheid sterk samenhangt met het eerste contact met de politie. Het doorgeleiden van een aangifte naar de politie is succesvoller als er contactfunctionarissen zijn in de instellingen die weten hoe de verbinding met politie tot stand moet worden gebracht. In die gevallen waarin het slachtoffer op eigen initiatief zonder begeleiding naar de politie ging, bleek de dienstdoende politiefunctionaris vaak niet op de hoogte van de bijzonderheden in de zorg en de afspraken hierover in het kader van de aanpak van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak. Ook de kennis over de mogelijkheid om aangifte onder nummer te doen was bij een aantal politiefunctionarissen niet voldoende aanwezig.

Reactie

Het bieden van een veilige werkomgeving is de wettelijke plicht van werkgevers. Het lijkt me daarom essentieel (hoewel agressie onderdeel kan zijn van het ziektebeeld van de patiënt) dat veroorzakers van agressie een passende reactie krijgen. Ik roep instellingen op, waar dit nog niet het geval is, om hier snel werk van te maken.

Daarnaast is het belangrijk dat iedere instelling een sluitend proces heeft voor de afhandeling van incidenten. Altijd moet duidelijk zijn wie verantwoordelijk is voor de afhandeling. De werkgever is de aangewezen partij voor deze afhandeling. Deze kan bijvoorbeeld een case manager, een medewerker die alle incidenten binnen een instelling afhandelt, aanstellen. Dit is een goed voorbeeld van hoe men relatief eenvoudig de aanpak van agressie kan verbeteren. Sociale partners hebben aangegeven de geleerde lessen van het onderzoek te verspreiden onder hun achterban.

In het rapport staat ook dat iedere instelling moet doen wat nodig is om de juridische aanpak van veroorzakers te versterken. Voor iedere instelling is dat echter iets anders. Het Actieplan Vwiz faciliteert werkgevers daarbij. Met de ondersteuningsregeling ontvangen ze financiële middelen om een

op maat gemaakt impuls te geven aan hun eigen anti-agressiebeleid. Er zijn verschillende materialen en instrumenten beschikbaar op www.duidelijkoveragressie.nl. Daarnaast heeft ook de politie aangegeven reeds veel ervaring te hebben met het versterken van de juridische aanpak tegen veroorzakers van geweld tegen politie ambtenaren (GPTA). De politie biedt aan die ervaringen te delen.

Maatregelen Politie

In het kader van de overkoepelende aanpak agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak – het programma Veilige Publieke Taak – heeft de politie maatregelen genomen om de bekendheid van deze aanpak bij de politiemedewerkers te vergroten. Zo zijn er in alle politie eenheden Veilige Publieke Taak-coördinatoren aangesteld die zowel in- als extern aanspreekpunt zijn. Tevens worden regelmatig diverse prestaties, congressen en workshops gehouden over de aanpak van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak en wordt relevante informatie via de Politie Kennis Net en het landelijke intranet verspreid. Daar waar mogelijk sluit de politie aan bij bestaande trajecten zoals de week van de Veilige Publieke Taak van het Openbaar Ministerie.

Ook de kennis over de mogelijkheid tot het doen van aangifte onder nummer wordt opnieuw onder de aandacht gebracht bij de politiemedewerkers. Ik verwijs u hiervoor naar de brief van 23 juni jl. (Kamerstuk 29 628, 540) waarin de Minister van Veiligheid en Justitie, naar aanleiding van het evaluatie onderzoek «Aangifte onder nummer», uw Kamer informeert over de maatregelen die de politie neemt om de kennis over het doen van aangifte onder nummer bij politiefunctionarissen te vergroten.

Extra inzet tegen agressie in 2015 en 2016

Ik heb voor het jaar 2015 extra middelen vrijgemaakt voor het actieplan Vwiz (in totaal is er daarmee € 3 miljoen beschikbaar voor 2015). Deze middelen maken het mogelijk dat dit najaar al een vervolg komt aan het Avontuur. Bij de Bijeenkomstenreeks «Incident? Actie!» kunnen dertig extra instellingen een vergelijkbaar, maar korter traject volgen dan de deelnemers van het Avontuur. Op die manier worden de lessen uit het Avontuur ook verder verspreid. Ik nodig instellingen uit zich hier voor aan te melden op de website www.duidelijkoveragressie.nl.

De aanpak door werkgevers, werknemers en het kabinet van agressie tegen werknemers in de zorg kan rekenen op veel steun. De hele zorg maakt langzaam maar zeker een cultuurverandering door: agressie hoort er niet meer bij. Het rapport maakt duidelijk hoe moeilijk én hoe waardevol die omslag is. Ook melden zich nog steeds nieuwe instellingen en locaties die behoefte hebben aan ondersteuning bij de vermindering van agressie tegen hun medewerkers.

Er is nog een verbeter slag nodig bij de aandacht voor agressie in zorgopleidingen. Daarom heb ik besloten om het Actieplan met een jaar te verlengen. In 2016 is daarom € 3 miljoen extra beschikbaar voor de bestrijding van agressie in de zorg. Ik ga de sociale partners uitnodigen om een voorstel te doen hoe we in 2016 gezamenlijk agressie tegen werknemers in de zorg verder kunnen terugdringen.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E.I. Schippers